

3. NÁVRH REALIZACE ŘEŠENÍ

Navrhované řešení vychází ze stávajícího systému ISAI, který byl plně přizpůsoben požadavkům zadavatele v roce 2015. V současné době již byl u některých státních archivů implementován nový systém ProArchiv17, který je plně v souladu s požadavky legislativy a hlavně nových základních pravidel. Při vstupní analýze a návrhu řešení budeme vycházet ze stávajícího systému ISAI15, který doplníme o požadovanou funkcionalitou. Požadavky zadavatele vychází z nových základních pravidel a z tohoto důvodu můžeme funkcionalitu částečně přenést ze systému ProArchiv17.

Stávající datové struktury systému ISAI zůstanou zachovány a dojde pouze k částečným modifikacím datové struktury modulu Pořádání. Ostatní komponenty systému ISAI budou přizpůsobeny této změně v datech tak, aby zůstala plně zachována jejich funkcionalita. Podrobnosti budou obsahem analýzy a návrhu řešení.

Migrace dat je nezbytným krokem a bude obsahovat nejen prostý převod jednotlivých popisných prvků, ale i modifikaci obsahu ve vztahu k novým základním pravidlům. V této části je nezbytná úzká spolupráce s odborným útvarem archivu ČNB a věcným správcem systému ISAI. Jedná se převážně o věcně složitější migraci rejstříkových hesel a datací ve vztahu k nově požadovaným referenčním bodům (viz. Nová základní pravidla).

Pro úplnost našeho návrhu přikládáme ukázkou uživatelského popisu systému ProArchiv17 (po kapitole Uživatelské rozhraní), který byl implementován v některých státních archivech. Ukázka je z implementace v Zemském archivu v Opavě (ZAO). Je potřeba upozornit, že Zemský archiv používal starší pořádací aplikace než je ISAI, který využívá ČNB.

3.1. Katalog uživatelských požadavků

Komentář k jednotlivým požadavkům je vložen přímo do tabulky (označeno červeně).

Funkční požadavky

ID	Název	Popis požadavku
Úprava stávajících vazeb mezi moduly (VAZxxx)		
VAZ001	Vazba Modulu Pořádání na Modul Lokace	Po úpravě systému budou zachovány stávající vazby modulu Pořádání na modul Lokace (unikátní v ČNB), kdy prostřednictvím unikátního ID jsou předávány informace o úložné jednotce z modulu Pořádání do modulu Lokace. Odtud pak po provedení alokačního procesu je naopak předána informace o uložení dané úložné jednotky do modulu Pořádání.
VAZ002	Vazba Modulu Pořádání na Modul VadeMeCum	Po úpravě systému budou zachovány stávající vazby modulu Pořádání na modul VadeMeCum, kdy prostřednictvím unikátního ID jsou předávány informace o inventární jednotce, úložné jednotce a jednotlivých úrovních popisu (fond, série, podsérie, složka, jednotlivost) z modulu Pořádání do modulu VadeMeCum.
VAZ003	Vazba modulu Pořádání na Modul Repository	Po úpravě systému bude zachována stávající vazba modulu Pořádání na modul Repository a tohoto modulu na modul VadeMeCum, kdy prostřednictvím unikátního identifikátoru je hromadně načítán digitalizát (digitalizované archivní dokumenty a digitalborn dokumenty) z modulu Pořádání do Repository, resp. Modulu VadeMeCum
	Bach:	Výše uvedené požadavky jsou základním předpokladem fungování celého systému a budou plně zachovány.
Tematické databáze - nová funkcionality umožňující spravovat specifické typy archivních dokumentů (TDBxxx)		
TDB001	Tematické databáze	Systém umožní vytváření tematických databází, jež budou evidovat archivní jednotliviny, které se nacházejí na definovaných úrovních popisu v rámci části navigátoru nebo úložných jednotek. Funkcionality tak umožní prostřednictvím tematických databází definovat diplomatické kategorie a podkategorie archivních dokumentů/úložných jednotek při zpracovávání archivních souborů ve smyslu Základních pravidel pro zpracování archiválií Ministerstva vnitra v jejich aktuální verzi (blíže webové stránky Ministerstva vnitra pod odkazem http://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D) str. 25 - 35, resp. vyhlášky č. 645/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jedna každá archivní jednotlivina tak bude zařazena v rámci tematické databáze, navigátoru a úložné jednotce.
	Bach:	Tematické databáze vychází z typologie vytvářených záznamů dle nových základních pravidel popisu (například: listiny, úřední knihy, kartotéky, typáře, mapy, fotografické archiválie atd.). Systém bude rozšířen i specifické požadavky banky jako jsou diplomatické kategorie atd.

ID	Název	Popis požadavku
TDB002	Kapitoly v TDB	Systém umožní vytvářet kapitoly v rámci tematické databáze.
	Bach:	U každé tematické databáze lze vytvářet skupiny (kapitoly) a podskupiny (podkapitoly) dle požadavku uživatele (věcného správce).
TDB003	Podkapitoly v TDB	Systém umožní vytvářet podkapitoly v rámci tematické databáze.
	Bach:	U každé tematické databáze lze vytvářet skupiny (kapitoly) a podskupiny (podkapitoly) dle požadavku uživatele (věcného správce).
TDB004	Šablony TDB	Každá položka tematické databáze (kategorie/podkategorie) bude vybavena specifickou šablonou (bude obsahovat univerzální a specifické prvky popisu), jež se bude nabízet uživateli k editaci při výběru dané jednotliviny.
	Bach:	Způsob zobrazení jednotlivých popisných prvků je nastavitelný v administrativním modulu.
Doplnění a rozšíření datových entit pro evidenci dle požadavků Základních pravidel (ENTxxx)		
ENT001	Vytvoření samostatných datových entit	Systém umožní vytvoření samostatných datových entit, které budou obsahovat atributy v číselné a textové podobě, nesoucí časovou informaci a reference na jiné entity. Jejich pomocí budou prezentovány všechny jednotky popisu. K charakteru požadovaných entit jako nejnižších prvků popisu v rámci umělého schématu třídění viz Základní pravidla pro zpracování archiválií Ministerstva vnitra v jejich aktuální verzi (blíže webové stránky Ministerstva vnitra pod odkazem http://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D), resp. vyhláška č. 645/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
	Bach:	Bude splněno, jde o základní požadavek dle nových pravidel popisu archiválií.
ENT002	Vztahy mezi entitami	Systém umožní definovat vztahy mezi jednotlivými entitami za pomoci datových polí a hodnot číselníků v závislosti na diplomatické kategorii a podkategorii archivních dokumentů/úložných jednotek při zpracovávání archivních souborů ve smyslu Základních pravidel pro zpracování archiválií Ministerstva vnitra v jejich aktuální verzi (blíže webové stránky Ministerstva vnitra pod odkazem http://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D), resp. vyhlášky č. 645/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
	Bach:	Bude splněno, jde o základní požadavek dle nových pravidel popisu archiválií.
Nastavení validačních pravidel pro archivní zpracování (VALxxx)		
VAL001	Zpracování validačních schémat	Systém umožní zpracovat základní validační schémata pro jednotlivé kategorie: 1) pravidla podle úrovně popisu, 2) pravidla dle typu pomůcky, 3) pravidla dle kategorie a podkategorie.
	Bach:	Validaci lze provádět na všech úrovních popisu a je řízena pravidly, která nastavuje věcný správce systému.
VAL002	Editace validačních schémat	Systém umožní, aby administrátor kombinací vytvořil ve smyslu Základních pravidel jednotlivá validační schémata.
	Bach:	Validace se nastavuje pomocí administrátorského prostředí, které je součástí aplikace pro pořádání archiválií.

ID	Název	Popis požadavku
VAL003	Nastavení striktní validace	<p>Systém umožní administrátorovi nastavit tzv. striktní validaci, tj. určit pravidla, bez nichž není možné uzavřít příslušný typ archivní pomůcky. Viz Základní pravidla pro zpracování archiválií Ministerstva vnitra v jejich aktuální verzi (blíže webové stránky Ministerstva vnitra pod odkazem http://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D), str. 42 - 44.</p>
	Bach:	Validace existuje striktní (povinné pravidlo) a doporučená (pouze upozorňující pravidlo). Lze ji uplatnit na kterýkoliv popisný prvek a nastavit ho může věcný administrátor systému.
VAL004	Nastavení fakultativní validace	Systém umožní administrátorovi nastavit tzv. validaci formou upozornění, tj. systém pouze upozorní autora pomocí dialogového okna na nedostatečně vyplněný formulář daného záznamu.
	Bach:	Validace jsou zvýrazněny přímo u popisného pole a zároveň se zobrazují pomocí informačního tabulkového listu přímo v pracovní ploše aplikace.
VAL005	Export validačních pravidel	Systém umožní administrátorovi exportovat aktuální nastavení zobrazení polí a validačních pravidel.
	Bach:	Všechna administrátorská nastavení popisných polí a validačních pravidel lze exportovat a následně i importovat.
Úprava uživatelského rozhraní ISAI – zobrazení dat (POHxxx)		
POH001	Pohled do úrovně série	Navigátor archivních souborů bude zobrazovat data do úrovně série (vyššího typu složky).
	Bach:	Pracovní plocha aplikace bude upravena tak aby v levé části zobrazovala kompletní hierarchické rozložení archivních souborů – sérií – případně podsérií.
POH002	Tabulkový pohled	V rámci archivních souborů systém umožní tabulkový pohled s hierarchickým rozpadem na složku a jednotlivost.
	Bach:	Stávající tabulkový pohled bude rozšířen o možnost hierarchického zobrazování úrovně popisu složka – podsložka – jednotlivost.
POH003	Dynamické zobrazení polí	Systém umožní, aby docházelo v rámci základní popisné části k dynamickým úpravám zobrazení datových polí dle úrovně popisu (složka, jednotlivost/typ jednotlivosti).
	Bach:	Pracovní plocha obsahující jednotlivé popisné prvky se dynamicky mění podle vybrané kombinace (archivní soubor – série – složka – jednotlivost)
POH004	Pohled přes navigátor	Systém nabídne pohled na data prostřednictvím tzv. navigátoru (přehled archivních fondů).
	Bach:	Sloučeno do požadavku „Pohled do úrovně série“
POH005	Pohled přes tematickou databázi	Systém nabídne pohled na data prostřednictvím tematické databáze.
	Bach:	V levé části pracovní plochy kde je umístěn „Pohled do úrovně série“ lze přepnout na „Pohled přes tematickou databázi“. Funkčnost je totožná.

ID	Název	Popis požadavku
POH006	Pohled přes úložné jednotky	Systém zachová stávající pohled na data prostřednictvím úložných jednotek jednotlivých archivních fondů (nových signatur daných úložnou jednotkou). Jedná se o funkcionalitu vytvořenou speciálně pro ČNB (ISAI).
	Bach:	Stávající funkčnost pohledu přes úložné jednotky bude zachována a plně integrována s ostatními pohledy.
POH007	Provázání práce s inventárními jednotkami napříč pohledy	Systém umožní práci s daty prostřednictvím každého z pohledů. Dojde k propojení práce, kdy prostřednictvím tematických databází bude možné založit nový záznam, který bude propojen s úložnými jednotkami a navigátorem. Obdobně se bude nabízet na úrovni jiných pohledů zařazení do tematických databází.
	Bach:	Práce se záznamy je plně podporována ve všech pohledech.
POH008	Synchronizace zobrazení	Systém umožní provádět synchronizaci zobrazení mezi navigátorem (archivní pomůckou), tematickou databází a úložnou jednotkou.
	Bach:	Standardní funkcionalita aplikace.
POH009	Vícenásobné zobrazení	Systém umožní vícenásobné zobrazování datových polí za pomoci záložek.
	Bach:	Standardní funkcionalita aplikace.
POH010	Prezentace časových údajů	Systém umožní editaci a následnou prezentaci časových údajů v podobě intervalu, který umožní preciznější vyhledávání v časových údajích. Zároveň bude možné vyhledávat žádaný časový údaj tak, aby různě podrobný číselný zápis (rok, měsíc, den) byl dohledán i jen za využití nejméně podrobného údaje (např. jen rok). Více Základní pravidla pro zpracování archiválií Ministerstva vnitra v jejich aktuální verzi (blíže webové stránky Ministerstva vnitra pod odkazem http://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D), str. 50.
	Bach:	Standardní funkcionalita nutná pro strojové zpracování časových údajů.
Úprava rejstříků – přístupových bodů (REJxxx)		
REJ001	Rozšíření přístupových bodů	Systém umožní rozšířit rejstříky – přístupové body – o věcné role (věcné definice rejstříkových hesel) dle Základních pravidel, čímž dojde k vytvoření kontextové informace k rejstříkovému heslu. Umožňuje se např. vytvoření věcné role „autor“ a zároveň „autor výtvarné předlohy“.
	Bach:	Požadavek vycházející z nových pravidel popisu, bude plně implementován.

ID	Název	Popis požadavku
REJ002	Editace přístupových bodů	Systém umožní práci s přístupovými body – jejich zakládání a editaci.
	Bach:	Standardní funkcionalita aplikace.
REJ003	Specifika ČNB při práci s přístupovými body	Systém zakomponuje stávající funkcionality vytvořené pro ČNB, jež jsou užívány při práci s rejstříky (stávající ISAI).
	Bach:	Stávající funkcionalita bude zachována a rozšířena dle tohoto požadavku.
Práce s pomůckami (POMxxx)		
POM001	Vytváření archivních pomůcek	Systém umožní vytvořit pomůcky definované dle Základních pravidel (manipulační seznam, inventář, katalog). Každá z nich bude vybavena jednoznačným identifikátorem.
	Bach:	Požadavek vycházející z nových pravidel popisu, bude plně implementován.
POM002	Vytváření sérií	Systém umožní v rámci pomůcek vytvořit série/podsérie.
	Bach:	Požadavek vycházející z nových pravidel popisu, bude plně implementován.
Rozšiřující funkcionality (ROZxxx)		
ROZ001	Zobrazení nevalidních polí	Systém umožní vyhledat a zobrazit nevalidní pole záznamu.
	Bach:	Součást validace. Je zvýrazněno přímo u popisného pole a zároveň se zobrazuje pomocí informačního tabulkového listu přímo v pracovní ploše aplikace.
ROZ002	Přepínání do nevalidních polí	Systém umožní uživateli automatizovaně se přepínat do nevalidních polí.
	Bach:	Součást validace. Je zvýrazněno přímo u popisného pole a zároveň se zobrazuje pomocí informačního tabulkového listu přímo v pracovní ploše aplikace.
ROZ003	Přidávání polí	Systém umožní přidávat datová pole pro vkládání dat mimo rámec Základních pravidel.
	Bach:	Seznam polí je definovatelný věcným správcem v administrativní části aplikace.
ROZ004	Odlišení přidaných polí	Systém umožní odlišit přidaná datová pole mimo rámec Základních pravidel systémové a nové.
	Bach:	Seznam polí je definovatelný věcným správcem v administrativní části aplikace. Povinná pole vycházející z metodiky jsou barevně odlišena.
ROZ005	Administrátorská definice nepovinných datových polí	Systém umožní administrátorovi upravit uživatelskou definici nepovinných datových polí.
	Bach:	Seznam polí je definovatelný věcným správcem v administrativní části aplikace.

ID	Název	Popis požadavku
ROZ006	Uživatelská definice nepovinných datových polí	System umožní uživateli upravit si rozsah nepovinných datových polí.
	Bach:	Výčet nepovinných datových polí pro jednotlivé typy archiválií definuje pouze věcný správce.
Úprava funkce vyhledávání (VYHxxx)		
VYH001	Strukturovaný dotaz	System nabídne možnost zadávat strukturovaný dotaz ve vyhledávání. Rozšířený výběr se bude nabízet podle úrovně, kategorie, či pole kontextu.
VYH002	Najdi a nahrad'	System nabídne funkcionalitu „Najdi a nahrad'“ umožňující vyhledání hesla a nahrazení jiným.
VYH003	Vyhledávání dle sérií	System nabídne možnost provádět vyhledávání v jednotlivých větvích navigátoru, archivním souboru (dle sérií).
VYH004	Uložení definice výběru	System nabídne uživateli možnost uložit si definici rozšířeného výběru a tuto následně zobrazit/vyvolat, tzn. provést výběr na základě definice.
	Bach:	Všechny výše uvedené požadavky VYH001 – VYH004 budou implementovány v plném rozsahu.
VYH005	Zpřístupnění příloh na vyšší úrovni	Přílohy (obrázky) připojené k jednotlivým inventárním záznamům budou přístupné na úrovni celého fondu (popř. jednotlivé série). Bude proto možné zobrazit přílohy na vyšších úrovních archivního popisu (archivní fond, série, podsérie, složka)
	Bach:	Nutno upřesnit tento požadavek v analýze.

Specifické požadavky

ID	Název	Popis požadavku
Použitelnost (USExxx)		
USE001	Ergonomie	Často prováděné transakce systému musí být navrženy tak, aby je bylo možno provést malým počtem interakcí.
USE002	Uživatelské nastavení	Aplikace bude trvale (trvale = mimo PC uživatele) ukládat změny v nastavení uživatelského rozhraní, které uživatel provede během práce se systémem. Typicky se tímto myslí – pořadí sloupců v tabulce dat, velikost jednotlivých sloupců, výchozí řazení, ale i jiné preference uživatele.
USE003	Indikace činnosti aplikace	V případě, že systém provádí akci, jejíž výsledek není okamžitý (typicky ukládání dat), bude svou činnost indikovat stylem, kdy uživatel pozná, že aktuálně systém zpracovává jeho požadavek. Během této doby nebude uživateli umožněno, aby v systému prováděl jakékoli další akce.

ID	Název	Popis požadavku
USE004	Ovládací prvky	Všechny ovládací prvky aplikace budou po najetí kurzoru nad daný ovládací prvek: Demonstrovat uživateli, že se jedná o ovládací prvek změnou kurzoru myši. Zobrazí nápovědu k danému ovládacímu prvku formou tooltipu.
USE005	Klávesové zkratky	Aplikace umožňuje často prováděné akce realizovat pomocí klávesových zkratk.
	Bach:	Výše uvedené požadavky jsou již částečně implementovány ve stávajícím systému a budou zachovány. Ostatní budou upřesněny v průběhu analýzy a návrhu řešení.
Transformace dat (TRAxxx)		
TRA001	Analýza a namapování dat	<ul style="list-style-type: none"> - zpracování analýzy použitých datových polí, - úprava datových polí podle metodiky užití v Základních pravidlech pro zpracování archiválií Ministerstva vnitra v jejich aktuální verzi (blíže webové stránky Ministerstva vnitra pod odkazem http://www.mvcr.cz/clanek/metodiky.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D), - definice datových polí specifických pro ISAI (polí, jež rozšiřují datová pole definovaná Základními pravidly pro zpracování archiválií Ministerstva vnitra v jejich aktuální verzi) - analýza transformace použitých datových polí Základních pravidel - namapování dat
TRA002	Nástroj pro transformaci	Vytvoření jednorázového nástroje pro transformaci dat dle výsledků analýzy a namapování a následná transformace dat.
TRA003	Validace transformace	Validace správnosti provedené transformace dat.
	Bach:	Při řešení výše uvedených požadavků se předpokládá aktivní účast věcného správce.
Administrace oprávnění (ADMxxx)		
ADM001	Definice, nastavení a dědičnost přístupových práv k archivním pomůckám	Ke každé archivní pomůcce a jejím podřízeným položkám (archivní fond, série, podsérie) lze oprávněným uživatelem kdykoliv definovat/nastavit přístupová práva včetně zachování jejich dědičnosti u podřízených položek.
ADM002	Přístupová práva k přílohám	Systém umožní zohlednit přístupová práva v rámci úpravy příloh (digitalizátu, digitálních dokumentů aj.).
	Bach:	Nastavování přístupových práv k úrovni popisu bude upřesněno v analýze.
Audit logy (AUDxxx)		
AUD001	Doplnění audit logů	Stávající auditní logy budou doplněny o logování nových funkcionalit, včetně historie změn, chybová hlášení aplikace a systému.
	Bach:	Způsob vytváření auditních logů bude upřesněn v analýze.

3.2. Ukázka uživatelské příručky systému ProArchiv17

POZNÁMKA: Jde pouze o ukázkou možného řešení, přesný popis řešení bude součástí analýzy a návrhu.

PROARCHIV17 – ukázka uživatelské příručky (Zemský archiv v Opavě)

1 Úvod

Uživatelská příručka si klade za cíl primárně vysvětlit fungování a ovládání pořadací aplikace ProArchiv17, nikoli vysvětlovat metodické postupy. Nicméně tyto dvě oblasti spolu maximálně souvisí a v mnoha pasážích tak došlo k provázání manuálu s metodikou.

2 Potřeba vzniku nové pořadací aplikace

Základním požadavkem je implementace nových **Základních pravidel pro zpracování archiválií**, jejichž požadavky se aplikace snaží zohlednit.

2.1 Odstranění duplicitního pořizování záznamů

V minulosti probíhalo vytváření pomůcek a tvorba tematických databází zcela odděleně (dvoj- či vícekolejnost popisu jedné konkrétní archiválie). Pořízené záznamy se párovaly až v prezentační části Portál VadeMeCum. Při podrobnějším popisu jednotlivostí (případně složek) v rámci vytvářené archivní pomůcky vznikají automaticky záznamy v odpovídající tematické oblasti. A naopak při vytváření záznamů v tematické databázi vznikající záznamy připojovat pod určitou NAD a při pořádání budou zařazovány na odpovídající místo v hierarchii archivní pomůcky. Na existující data tak bude možno nahlížet buď z **pohledu pořádání** (ze strany archivních souborů), anebo jako na **tematické databáze**.

2.2 Sjednocení rejstříků

Dříve si každá archivní pomůcka i tematická databáze s sebou nesla svá rejstříková hesla. Tato aplikace počítá s jediným zdrojem rejstříků / autoritních záznamů. Podstatnou změnou je zavedení **rolí**, v nichž budou jednotlivá rejstříková hesla vystupovat. S tím souvisel i převod některých stávajících samostatných polí na odkazy do rejstříků, upřesněných konkrétní rolí. Např. Autor, Místo vzniku atd.

3 Základní principy / model fungování ProArchiv17

3.1 Struktura dat

3.1.1 Datová pole (prvky popisu) vycházející z Pravidel

Základní členění dat vychází ze **Základních pravidel pro zpracování archiválií**, dále jen Pravidel, ve kterých jsou definovány čtyři úrovně popisu: **Archivní soubor**, **Série**, **Složka** a **Jednotlivost**.

Na všech úrovních popisu lze uplatnit univerzální prvky popisu, tak jak jsou popsány ve 4. kapitole Pravidel. **Složek a jednotlivostí** se týkají dále prvky rozšířeného popisu viz. 5. kapitola Pravidel. Jednotlivé úrovně lze do sebe vnořovat v pořadí, v jakém jsou uvedeny. Série se dají dále dělit na série nižších úrovní, složky se dají dále dělit na podsložky a jednotlivosti na části jednotlivostí.

3.1.2 Datová pole (prvky popisu) specifická pro konkrétní archiv

Tam, kde jsou stávající data popsána s větší podrobností, než jakou určují Pravidla, je toto jemnější členění zachováno tak, aby nedošlo ke ztrátě informace. Pro budoucí potřeby exportu do výměnných formátů (např. apeEAD) budou tato pole namapována do odpovídajících, obecnějších polí podle Pravidel. Možnost nadefinovat si vlastní pole nad rámec Pravidel umožňuje archivu prohloubit popis ve strukturované podobě, což nese pozitiva při prezentaci, vyhledávání (indexaci) a hlavně sjednocování popisu.

Možnost přizpůsobení

Přidávání datových polí specifických pro konkrétní archiv se řeší programátorskou cestou (definicemi). Tzn. každý klient (archív) si může stanovit svůj seznam těchto polí podle svých potřeb, podle svých požadavků na rozšířený popis.

3.1.3 Použití úrovní popisu v ProArchiv

Úrovně popisu vycházejí z Pravidel. Z praktického hlediska došlo k několika rozšířením. Všechny úrovně popisu musejí být v souladu s principy víceúrovňového popisu, tzn.: **musejí splňovat požadavky hierarchické integrity.**

3.1.3.1 ■■ Archivní soubor

Nejvyšší úroveň popisu definovaná v Pravidlech. **Seznam archivních souborů se bude čerpat výhradně evidence NAD** (z programu PEvA). Aktualizace budou probíhat periodicky a budou založeny na XML souboru exportovaném z PEVy. Seznam nainportovaných souborů bude k dispozici ve zvláštní pomocné evidenci a bude se také automaticky promítat do obsahu navigátoru archivních souborů. Data vzniklá importem z PEvA budou jen pro čtení. Případné změny se musí provést v programu PEvA.

3.1.3.2 ■■ Série typu pomůcka

Aby bylo možno prezentovat vícero původních pomůcek k jednomu archivnímu souboru, aplikace pro kořenový uzel pomůcky definuje speciální úroveň - **sérii typu pomůcka**. Toto platí vždy, i v případě, že archivní soubor má pouze jednu pomůcku.

Plné respektování hierarchické úrovně archivních souborů umožní některé pomůcky zařadit i na úroveň nižších sérií nadřazené pomůcky. Např. katalogy prezidiálních spisů v rámci inventáře okresních úřadů apod. Série typu pomůcka tak půjde založit jak přímo pod archivním souborem, tak pod libovolnou sérií.

3.1.3.3 □ Speciální série NEZAŘAZENÉ

Pod úrovní příslušného archivního souboru bude existovat speciální úroveň **NEZAŘAZENÉ**, ve které budou umístěny oficiálně nezpracované archiválie z tematických databází, které nebyly doposud při pořádacích pracích zapracovány do hierarchie archivního souboru (do pomůcky = do některé ze sérií typu pomůcka).

3.1.3.4 ■■ Série

Úroveň popisu definovaná v Pravidlech. První sérii lze založit pouze pod sérií typu pomůcka. U původních pomůcek byly kapitoly převedeny na série, případně série dalších úrovní.

3.1.3.5 ■■ Složka

Úroveň popisu definovaná v Pravidlech.

Pravidla umožňují za určitých podmínek složku vnořovat do složek, případně do složek vnořovat jednotlivosti. Aby bylo možno rozlišit o jakou složku ve vztahu k evidenční jednotce se jedná, bude aplikace používat 2 typy složek. Prvním typem je standardní "složka". U této složky **se vždy určuje druh evidenční jednotky**. Takováto složka může být vnořena do série nebo do pomocné složky; do ní pak mohou být vnořeny buď další pomocné složky, nebo jednotlivosti.

3.1.3.6 ■■ Pomocná složka

Jedná se o druhý typ složky. Pomocná složka může plnit funkci nadřazené složky nad složkami s definovaným druhem evidenční jednotky nebo naopak podřazené složky, která dále podrobněji dělí obsah složky s definovanou evidenční jednotkou. U pomocné složky **se neurčuje druh evidenční jednotky**. Z hlediska Pravidel je pomocná složka metodicky rovná složce "standardní" (Pravidla znají jen složku, nikoli pomocnou složku). Toto rozlišení vzešlo z praktické potřeby aplikace kvůli návaznosti na druh evidenční jednotky.

Záznamy (8)	Výběr	Validace	K dořešení
Úroveň	Typ	Datace vzniku	Popis
		1888 - 1945	Zřizovací a úřední listiny hospodářské komise
		1890 - 1935	Obec A, Obec B
		1890 - 1910	Obec A
		1900 - 1935	Obec B
		1900 - 1940	Obec C
		1885 - 1945	Obec D
		1885 - 1910	/obsah není nutný - 1. část spisů pro obec D/
		1911 - 1945	/obsah není nutný - 2. část spisů pro obec D/

Pozn.: Jedná se pouze o praktické znázornění kombinace složek a pomocných složek. V žádném případě nejde o o metodický návod správného uspořádání této agendy.

3.1.3.7 ■ Složka manipulačního seznamu

Úroveň popisu definovaná v Pravidlech. Pouze v manipulačním seznamu může složka obsahovat více druhu evidenčních jednotek. Popis takové složky nelze dále prohlubovat.

3.1.3.8 ■ Jednotlivost

Úroveň popisu definovaná v Pravidlech.

3.1.3.9 ■ Část jednotlivosti

Úroveň popisu definovaná v Pravidlech.

3.1.4 Kategorie a podkategorie záznamů

Pravidla aplikují prvky rozšířeného popisu na základě typu archiválií (diplomatických kategorií, věcných a fyzických podobností aj.), příp. druhu EJ apod. Každá jednotka popisu na úrovni **složka** nebo **jednotlivost** již přímo popisuje konkrétní archiválie, kde je potřeba jednotlivé typy archiválií odlišit. Kvůli množstevním evidenčním jednotkám nelze typologii určovat na základě druhu evidenčních jednotek. Proto jsou pro odpovídající členění zavedeny pojmy **kategorie** a **podkategorie**. **Každá složka či jednotlivost (část jednotlivosti) spadá vždy do určité kategorie a v případě potřeby dále do podkategorie.** Díky kategorizaci všech jednotek popisu na úrovni složka a jednotlivost je umožněno nabízet vždy ty prvky rozšířeného popisu, které jsou pro daný typ archiválie relevantní. Jelikož tematické databáze se také dělily podle typu archiválií, budou logicky nově ztotožněny s odpovídajícími kategoriemi (**tematická databáze = kategorie**). Navíc se touto logikou vyřeší i ty části 5. kapitoly Pravidel, jež nemají svůj jednoznačný protějšek v existujících tematických databázích ZAO. Vzniknou kategorie záznamů, které sice nebudou odpovídat žádné tematické databázi, budou však respektovat požadavky na popis dle kapitol 5.3 až 5.23 Pravidel = okruhu rozšířeného popisu.

Zápis do kategorie = tematické databáze má vždy přednost před zápisem do kategorie vzešlé z okruhu rozšířeného popisu. Např. kroniku je potřeba zapsat do kategorie *Kroniky*, nikoli do kategorie *Úřední knihy, registraturní pomůcky (mimo TD)*.

Možnost přizpůsobení

Definování kategorií je pro použití aplikace klíčové, přičemž ale jejich seznam je pro danou instanci aplikace možno programátorsky změnit. Tzn. každý klient (archiv) si může stanovit svůj seznam kategorií podle svých potřeb, podle svých požadavků na rozšířený popis. Minimální potřebný seznam kategorií je roven okruhu rozšířeného popisu (kapitol 5.3 až 5.23 Pravidel), tzn. minimálně 21 kategorií. Tento počet se dá zmenšit rozpadem do podkategorií.

3.1.5 Vztah pomůcek (archivních souborů) a tematických databází - režimy zobrazení

Jak bylo již uvedeno výše, jedním ze základních požadavků na novou aplikaci byla snaha překlenout „dvojkolejnost“ při práci na archivních pomůckách a na záznamech tematických databází. V této aplikaci každá jednotka popisu na úrovni složka či jednotlivost včetně jejich případných vnoření patří do určité kategorie a popř. podkategorie. Díky tomu jsou určité záznamy zařaditelné do odpovídající tematické databáze (v případě že zvolená kategorie je zároveň tematickou databází). Výhoda spočívá v tom, že takováto jednotka popisu existuje pouze jednou, jen je pokaždé zařazena do jiné hierarchie, tzn. je prezentována v jiném režimu zobrazení. Jednou z hlediska svého zařazení do archivní pomůcky = **režim zobrazení Archivní soubory**, podruhé optikou tematické databáze = **režim zobrazení Tematické databáze**. Případné úpravy jednotky popisu se promítnou bez ohledu na to, v jakém režimu zobrazení byly vykonány. Počítá se samozřejmě i s možností vzniku jednotek popisu ze strany tematických databází. V tomto případě bude třeba před vznikem jednotky určit, ke kterému archivnímu souboru identifikovanému jednoznačně číslem NAD jednotka patří.

3.1.6 Výčet kategorií a podkategorií

Následující výčet je poplatný nastavení v Zemském archivu v Opavě. U kategorií jsou tučně označeny ty, které jsou současně tematickými databázemi (TD).

Každý archiv si při implementaci může rozhodnout, které kategorie bude využívat !!!

Kategorie záznamu	Druhy archiválií dle NZP, které mají své rozšířené prvky popisu [odkazy do Pravidel]	Podkategorie záznamu	Poznámka
Původní inv./kat. záznam	-	-	Jde o původní záznamy z pomůcek typu inventář (příp. katalog či manipulační seznam)
Listiny (TD)	5.3 Listiny do roku 1850 a po roce 1850 + metodika ZAO	-	<i>Tematická databáze.</i> Dílčí evidenční jednotky Listiny před rokem 1850 a po roce 1850.
Matriky (TD)	5.4 Úřední knihy, registraturní pomůcky, kartotéky + metodika ZAO a celostátní	-	Pro evidenci matrik dle standardu z roku 2007.
Urbáře a pozemkové knihy (TD)	5.4 Úřední knihy, registraturní pomůcky, kartotéky + metodika ZAO	urbář / pozemková kniha	<i>Tematická databáze.</i>
Třídní výkazy (TD)	5.4 Úřední knihy, registraturní pomůcky, kartotéky + metodika ZAO	-	<i>Tematická databáze.</i>
Kroniky (TD)	5.4 Úřední knihy, registraturní pomůcky, kartotéky + metodika ZAO	úřední / neúřední	<i>Tematická databáze.</i>
Úřední knihy, registraturní pomůcky (mimo TD)	5.4 Úřední knihy, registraturní pomůcky, kartotéky	-	Zde se budou zapisovat registraturní pomůcky a úřední knihy, které nespádají pod kategorii: matriky, třídní výkazy, urbáře a pozemkové knihy nebo kroniky.
Kartotéky (TD)	5.4 Úřední knihy, registraturní pomůcky, kartotéky + metodika ZAO	-	<i>Tematická databáze.</i>
Rukopisy	5.5 Rukopisy	-	Některé rukopisy mohou být evidovány v kategorii Kroniky.

Kategorie záznamu	Druhy archiválií dle NZP, které mají své rozšířené prvky popisu [odkazy do Pravidel]	Podkategorie záznamu	Poznámka
Hudebniny	5.6 Hudebniny	-	Jedná se o pravidla pro hudebniny evidované jak v rámci evidenční jednotky rukopisy, tak v rámci evidenčních jednotek karton a fascikl.
Typáře (TD)	5.7 Typáře a jejich otisky + metodika ZAO a celostátní	pečetidlo / razítko	Uplatněna metodika pro celostátní soupis pečeti, pečetidel a otisků.
Otisky typářů (TD)	5.7 Typáře a jejich otisky + metodika ZAO a celostátní	pečetě na dokumentech / otisky razítek na dokumentech / pečetě - sbírkové odličky a otisky / sbírkové otisky razítek	Uplatněna metodika pro celostátní soupis pečeti, pečetidel a otisků.
Aktový materiál (mimo TD)	5.8 Archiválie evidované výhradně prostřednictvím množstevních evidenčních jednotek (kromě technické dokumentace)	-	Pro běžný aktový materiál. Jednotlivostí uložené prostřednictvím množstevních evidenčních jednotek mohou být v případě potřeby podrobněji popsány i v rámci jiných kategorií, obzvláště těch, které se rovnají tematickým databázím.
Mapy, atlasy, technické výkresy (TD)	5.9 Mapy, mapová díla, atlasy + 5.10 Technické výkresy	mapa / atlas / technický výkres	<i>Tematická databáze.</i>
Grafické listy a kresby (TD)	5.11 Grafické listy, kresby + metodika ZAO	grafický list / kresba	<i>Tematická databáze.</i>
Veduty (TD)	5.11 Grafické listy, kresby + metodika ZAO a celostátní	-	<i>Tematická databáze.</i>
Fotografie, pohlednice, tisková vyobrazení (TD)	5.12 Fotografické archiválie + 5.16 Pohlednice + metodika ZAO	fotografie / pohlednice / tisk	<i>Tematická databáze.</i>
Video a audio záznamy (TD)	5.13 Kinematografické filmy + 5.14 Zvukové archiválie + metodika ZAO	kinematografické filmy / zvukové archiválie	<i>Tematická databáze.</i>
Tisky	5.15 Tisky do roku 1800 a po roce 1800	-	
Plakáty (TD)	5.17 Plakáty + metodika ZAO	-	<i>Nová tematická databáze.</i>
Štočky	5.18 Štočky	-	
Cenné papíry	5.19 Cenné papíry	-	
Digitální archivní jednotky	5.20 Digitální archivní jednotky	-	
Faleristické předměty	5.21 Faleristické předměty	-	
Numizmatické předměty	5.22 Numizmatické předměty	-	
Jiné	5.23 Jiné	-	

3.1.7 Rozdělení datových entit

3.1.7.1 Samostatné entity

Samostatnou entitou se rozumí taková entita, která má význam sama o sobě, tj. i bez vztahu k jiným entitám. Obsahuje **atributy**, jež mohou být **textové, číselné, nesoucí časovou informaci a také reference na jiné entity**. Pomocí samostatných entit budou v aplikaci prezentovány všechny jednotky popisu. V následujícím textu budou všechny popisné entity označovány jako "záznamy".

3.1.7.2 Vztahy mezi entitami (role)

V předchozím odstavci je uvedeno, že entity mohou být k sobě navzájem ve vztahu. Výčet možných vztahů je založen jednak na samotných Pravidlech, dále pak vyplývá z analýzy dat ZAO a také se předpokládá, že bude umožněno přidávat uživatelsky (s patřičným oprávněním) vztahy nové. Příkladem užití vztahu je vazba na rejstříkové heslo, kde se může např. jednotka popisu odkazovat na totéž heslo osobního rejstříku jednou v roli „autor“ a podruhé jako „autor výtvarné předlohy“.

3.1.7.3 Hodnoty číselníků

Hodnoty číselníků budou existovat a vznikat také jako entity, s tím rozdílem, že jejich smysl je pouze ve vztahu k **samostatným entitám (záznamům)**. Jednotlivé číselníky budou **centrálně** spravovány v rámci sekce **Pomocných evidencí**. Jejich změnu nebo rozšíření bude moci provést pouze administrátor po domluvě s garantem příslušné tematické databáze nebo rejstříkové oblasti. Některá číselníková pole budou mít různé hodnoty v závislosti na použité kategorii - např. hodnoty číselníku „technika záznamu“ pro fotografie a veduty se výrazně liší.

3.1.7.4 Výčtové hodnoty zabudované napevno v aplikaci

Na některé typy hodnot se úzce váže aplikační logika a proto není možné povolit jejich modifikaci uživatelem ani administrátorem. Jsou to např. pravidla publikace (Stav pomůcky, Možnost zveřejnění) nebo seznam kategorií a podkategorií.

3.1.7.5 Prezentace časových údajů

Každý časový údaj je vnitřně ukládán jako rozsah. Tento přístup umožňuje zapisovat údaje s různou přesností zápisu a s podobnou variabilitou definovat vyhledávací kritéria. V ZAO je stanoveno, že vstupní formát bude výhradně číselný (syntaxe zápisu časových údajů).

Pravidla ukládají udávat i kalendář, ke kterému je časový údaj vztažen. V ZAO se vychází z předpokladu, že jsou všechny údaje zadány v gregoriánském kalendáři. Výběr kalendáře tudíž není nabízen, je uložen v systému.

3.1.8 Základní principy víceúrovňového popisu (hierarchická integrita)

V aplikaci ProArchiv jsou plně uplatněny princip víceúrovňového popisu dle kapitoly 3.2 Pravidel. Toto je zásadní změna oproti fungování dřívějších pořádacích aplikací, zvláště pak tematických databází. V inventářích byl hierarchický princip uplatňován realitvně dobře, byť v zjednodušené podobě (kapitoly - inventární záznamy). U tematických databází byly jednotlivé záznamy samostatné (soběstačné). Kapitoly byly pouze pomocné a dobrovolné, nevyjadřovaly vztah k archivnímu souboru. Laicky řečeno, šlo o "placatá" data. Záznam tematické databáze tak nesl plnohodnotnou informaci o své identifikaci (archivní soubor, číslo pomůcky).

Pro průběžnou kontrolu hierarchické integrity rozepsané pomůcky slouží

3.1.8.1 Dědičnost přiřazení k Archivnímu souboru a Pomůcce

Určení archivního souboru je zcela zásadní pro zařazení všech prvků popisů (záznamů) popisujících archiválie. **Archivní soubor** se v aplikaci nezakládá, je přejímán z evidence NAD. Údaj o příslušnosti podřízeného záznamu k archivnímu souboru je děděn, respektive je vždy automaticky dohledán v příslušné úrovni "archivní soubor". Podobně se chová i série typu **pomůcka**. Všechny v ní obsažené záznamy dědí informaci o své příslušnosti do této pomůcky (číslo pomůcky).

Z výše zmíněného vyplývá, že záznam na úrovni série, složky, jednotlivosti a části jednotlivosti samostatně informací o archivním souboru a pomůcce neobsahuje. Na tento fakt je třeba pamatovat např. při vyhledání (viz použití logického operátoru a příklad č. 2).

3.1.9 Název neboli displayName

Všechny záznamy v aplikaci jsou zobrazeny dle svého "Názvu" (**displayName**). Název je tvořen obsahem definovaného pole či vícero polí. Definice, která stanoví, jaká pole pro danou kategorii záznamu tvoří tento "název", je naprogramovaná přímo v aplikaci.

DisplayName tedy zobrazuje v co nejstručnější formě hlavní informace daného záznamu a zastupuje jej ve všech oblastech zobrazení mimo detailní popis (v navigátoru, tabulce, ve výsledcích výběrů, v přístupových bodech apod.).

3.2 Validace

Způsob validace závisí na kombinaci zvolených hodnot pro:

Pravidla - uplatněno na sérii typu pomůcka nebo speciální sérii NEZAŘAZENÉ, vnořené záznamy tento údaj dědí

Typ pomůcky - uplatněno na sérii typu pomůcka nebo speciální sérii NEZAŘAZENÉ, vnořené záznamy tento údaj dědí

Úroveň popisu - uplatněno u každého prvku popisu (záznamu)

Kategorie záznamu - uplatněno pouze u záznamů na úrovni: složka / jednotlivost / část jednotlivosti
V rámci jedné pomůcky může být vnořena pomůcka jiná, tzn. že vnořená jiná série typu pomůcka (např. když je část agendy popsána podrobněji – katalog prezidiálních spisů apod.) Jednotky popisu v rámci jednoho **archivního souboru** mohou tedy podléhat různým validačním požadavkům a to v závislosti na jejich umístění v hierarchii souboru.

Možnost přizpůsobení

Validační pravidla definuje administrátor na základě metodických požadavků - vždy centrálně a s platností pro všechny uživatele v rámci instance aplikace. Toto nastavení se provádí společně s nastavením pro zobrazení polí v Detailu.

3.2.1 Validace online

Spouštění online validace má na starosti samotná aplikace. Je plně automatická.

3.2.1.1 Striktní validace

Tento způsob validace znamená, že nevalidní zápis má za následek znemožnění uložení záznamu. Momentálně se s touto variantou počítá v určitých kombinacích jen pro pole **Datace vzniku**.

3.2.1.2 Validace formou upozornění

Pro každou kombinaci výše zmíněných faktorů bude možnost definovat pro každé pole požadavek na vyplnění. Při nesplnění takto nastaveného požadavku bude uživatel upozorněn (barevné ohraničení pole), nezabrání to však uložení rozpracovaného záznamu.

3.2.2 Validace na vyžádání

Validace na vyžádání není automatizovaná. Spouští ji výhradně uživatel jako samostatný validační proces nebo je součástí jiného uživatelského procesu (finalizace pomůcky apod.)

Validace na vyžádání umožní např.:

Validovat hierarchii

Zkontrolovat bezchybnost dokončené pomůcky – kontrola úrovní, vyplnění polí apod. Bez odstranění závad nebude možno k určitému datu pomůcky ukončit.

Provést kontrolní validaci dle zadání pravidla a typu pomůcky – pro tematické databáze.

3.3 Import a transformace existujících dat

Do nové aplikace ProArchiv17 byla přesunuta veškerá data z dřívějších pořádacích aplikací. Pravidla pro import byla příprava pracovní skupinou pro implementaci Pravidel v ZAO. V některých případech nebylo možno převést zdrojová data zcela do žádoucí podoby. Např. při převodu některých textových polí na odkazy do rejstříkových/autoritních záznamů nelze strojově určit typy odpovídajících rejstříků. V těchto případech bude třeba upřesnění provést ručně. Pomocí v této práci bude možnost vyhledat si záznamy, neodpovídající nastaveným **validačním pravidlům** a také zobrazení původní podoby každého jednoho záznamu ve stavu před importem.

3.4 Exporty dat

3.4.1 Interní exporty – repository

Všechna data pořízená v aplikaci ProArchiv17 včetně digitálních příloh jsou a budou uložena v repository. Hlavním důvodem existence repository je potřeba centrálního uložení dat v lidsky čitelné podobě tj. ve formě nezávislé na určitém dodavateli, či specifické technologii. Z repository čerpá data i prezentační portál Digitální archiv / VadeMeCum. Formát dat v repository je dán interními potřebami organizace a musí být schopen beze zbytku nést veškeré informace vzniklé při pořizování.

3.4.2 Exporty pro okolní svět

Ostatní exportní formáty např. uváděný **apeEAD**, jsou určeny vnějšími autoritami, jejichž požadavky bude nutno respektovat. Podstatný je fakt, že veškerá data vznikající uvnitř ZAO svojí podrobností přesahují požadavky zvenčí, které jsou v dnešní době známy. Transformace interního formátu do některého formátu požadovaného z venku bude probíhat jednak přímým namapováním polí a jednak sloučením několika polí vstupních do jednoho pole výstupního.

4 Uživatelské rozhraní

Tato kapitola je zařazena před kapitolu věnující se výčtu funkcí aplikace. Je to tak proto, že základní přehled o uživatelském členění aplikace může být při popisu funkčnosti užitečný, přispěje k větší názornosti.

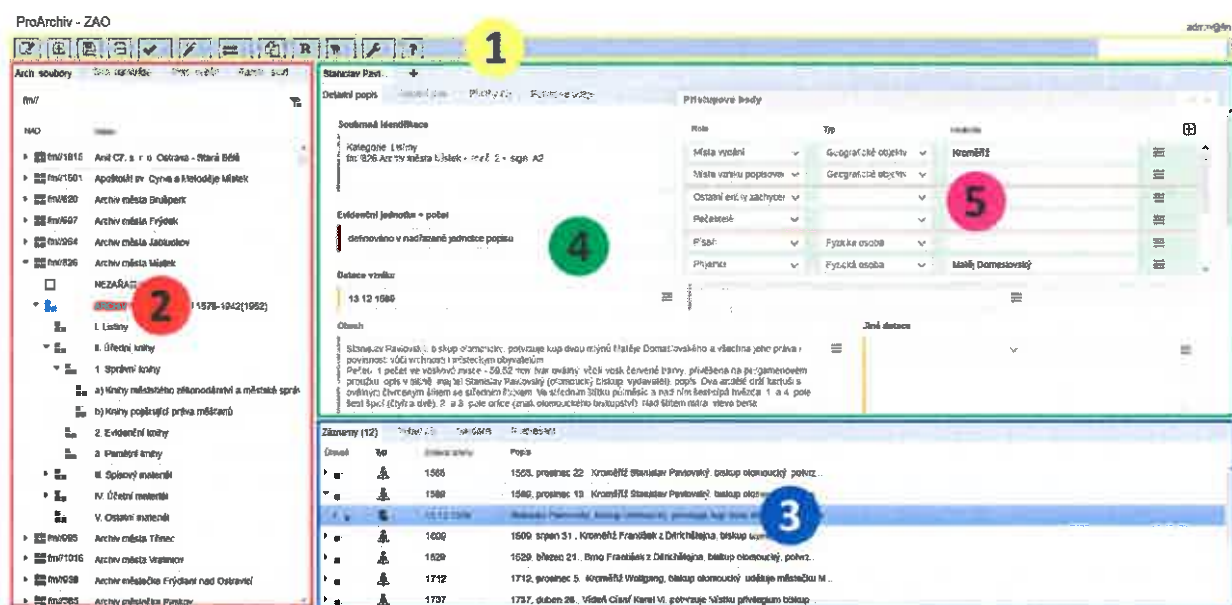
4.1 Změna pohledu na data: komplexnost vs. specializovaný pohled

Dřívější pořádací aplikace byly tvořeny samostatnými databázemi. Zvláště u tematických databází viděl uživatel v režimu tabulka detailní pohled na data ve sloupcích, které přesně odpovídaly polím hlavního formuláře. To znamenalo určitý komfort a rychlý vizuální přehled nad větším množstvím dat. Nevýhodou však byla nulová propojenost s daty ostatních tematických databází a pomůcek (dvoj- či vícekolejnost zápisu).

Aplikace ProArchiv oproti tomu nabízí na jednom místě možnost komplexního popisu, komplexního pohledu na data. Komplexní pohled již z logiky věci neumožňuje takové přesné a specifické zobrazení určité stejné skupiny dat. Hlavní tabulkové zobrazení nemůže poskytnout takovou škálu sloupců, jak tomu bylo dříve, neboť musí být zobrazovat pouze společné prvky pro všechny.

Tato změna pohledu na data bude patrně ze začátku pro některé uživatele mírně diskomfortní, nicméně komplexnost dat by měla tento problém brzy vytlačit.

4.2 Základní rozdělení pracovní plochy aplikace

1 - Lišta nástrojů (toolbar) | 2 - Navigátor | 3 - Tabulka | 4 - Detail | 5 - Přístupové body

4.3 Lišta nástrojů

Režim zápisu

Přepínání mezi režimem pro čtení (výchozí stav) a pro zápis (tlačítko "zbělá").

Uložení

Pro uložení všech typů záznamů (entit), tzn. všech změn zapsaných v detailu - hlavním formulářovém okně.

Odstranění záznamu

odstraní vybraný záznam (entitu), tzn. ten (jednotka popisu, záznam z pomocné evidence apod.), který je právě zobrazen v detailu.

Validace

Výběr uživatelsky zvolených validací:

Různé funkce

Synchronizace zobrazení

Výběr funkcí, které slouží k synchronizaci zobrazeného detailu vůči navigátoru a tabulce.

1) **Synchronizovat navigátor** - synchronizuje pozici navigátoru a tabulky vůči právě zobrazenému detailu. Obecná funkce pro všechny entity. Funguje všude včetně pomocných evidencí. Je užitečná v případě, kdy má uživatel otevřeno více detailů v záložkách. Pohyb po záložkách automaticky nevyvolává synchronizaci navigátoru a tabulky. Pokud chce uživatel vědět, kde je entita zařazena, vyvolat synchronizaci pomocí této funkce.

Navigátor se zobrazí v režimu Archivní soubory (tzn. u záznamu, na který bylo nahlíženo přes tematickou databázi, se ukáže jeho zařazení v hierarchii archivního souboru).

3) **Zobrazit v tematické DB** - synchronizuje pozici navigátoru a tabulky vůči právě zobrazenému detailu. Navigátor se zobrazí režimu Tematické databáze (ukáže jeho zařazení v hierarchii tematické databáze).

Kopírování / Přesun

Dle volby režimu zobrazení otevře okno pro kopírování / přesuny jednotek popisu

---

Přístupové body

Otevře plovoucí okno pro zobrazení přístupových bodů - rejstříkových hesel.

Výběr / Hromadná nahrazení

Výběr funkcí: Přidat do výběru / Odebrat z výběru / Vyprázdnit výběr / Vícenásobný výběr / Rozšířený výběr / Najdi a nahraď

Nastavení

Nabídka pomocných funkcí a nastavení.

1) **Zobrazit zdrojová data** - u původních záznamů zobrazí jejich data v původní struktuře a ve stavu, který byl dostupný při importu do aplikace ProArchiv.

2) **Nastavení detailu** - umožňuje definovat počet sloupců při zobrazení detailu (výchozí počet = 5).

Nápověda

Otevře nápovědu ve vedlejší záložce prohlížeče. (Při prvním spuštění: Nutno povolit a zapamatovat otevírání vyskakovacích oken z domény aplikace).

4.4 Navigátor

Je rozčleněn do následujících částí:

Archivní soubory - záložka zobrazuje hierarchický rozpad od nejvyšší úrovně (= archivní soubor) po nejnižší sérii.

Tematické databáze - záložka zobrazuje rozpad na jednotlivé archivy (dle prefixů archivů), dále pak na jednotlivé tematické databáze a jejich kapitoly.

Pracovní výběr - záložka, do které může uživatel umístit vybrané archivní soubory, s kterými intenzivněji pracuje. Pracovní výběr se automaticky ukládá (pro každého uživatele ten jeho) a při opětovném spuštění aplikace se znovu zobrazí. Viz dále.

Pomocné evidence - záložka zobrazuje pomocné evidence hierarchicky sdružené do určitých skupin (přístupové body, Evidence NAD). Možnost editace záznamů z těchto pomocných evidencí je dána uživatelskými právy.

4.5 Tabulka

Záznamy jsou zobrazeny dle svého „Názvu“. Zobrazení v tabulce se člení do několika záložek:

4.5.1 Záznamy (záložka)

Zde jsou zobrazeny záznamy, které navazují - jsou vnořeny do nadřazených úrovní příslušného zobrazení navigátoru:

v režimu zobrazení "Archivní soubory" / "Pracovní výběr" - jednotky popisu pro úrovně **složka, jednotlivost, část jednotlivosti**. Jedině v tomto režimu zobrazení je umožněn, podobně jako v navigátoru, hierarchický rozpad.

v režimu zobrazení "Tematické databáze" - rovněž jednotky popisu pro úrovně **složka, jednotlivost, část jednotlivosti**, avšak oproti režimu "Archivní soubory" není v tomto umožněn jejich vzájemný hierarchický rozpad. Proč? Vyjádření úrovnivosti bude vždy primární z pohledu Archivní soubor (zpracování v pomůcce). Synchronizace úrovnivosti v obou pohledech by byla komplikovaná.

v režimu zobrazení "Pomocné evidence" - zobrazení záznamů z různých pomocných evidencí: přístupové body / rejstříková hesla, číselníkové hodnoty apod. Bez vzájemné hierarchické vazby.

4.5.2 Výběr (záložka)

V této záložce se shromažďují všechny záznamy napříč celou aplikací, které uživatel přidal do výběru jednotlivě nebo pomocí funkce Hledání / Rozšířený výběr.

4.5.3 Validace (záložka)

Záložka zobrazuje vždy k právě zobrazenému detailu názvy polí, které mají nastavenou povinnost vyplnění: **červené podbarvení** - pro pole se striktní validací - dokud nebude pole správně vyplněno, zůstanou ostatní navigační prvky uzamčeny, tzn. nebude možné tuto záložku opustit.

žluté podbarvení - pro pole s validací formou upozornění

4.5.2 K dořešení (záložka)

Po provedení nějaké uživatelské funkce (např. Přesunu, Validovat hierarchii) se v této záložce případně objeví záznamy, které je potřeba nějakým způsobem opravit - dořešit. Součástí zobrazení je kolonka Důvod, tzn. popis problému, který je potřeba opravit.

4.6 Detail

Zobrazení všech dostupných strukturovaných informací k zobrazenému záznamu. Princip zobrazení polí v Detailu je popsán níže.

4.6.1 Detailní popis

Zobrazuje kompletní nabídku polí (prvků popisu), které jsou pro danou kategorii (příp. podkategorii) záznamu v kombinaci s pravidly a typem pomůcky nastavená jako výchozí.

4.6.2 Ostatní pole

Zobrazuje hodnoty polí, které daný záznam obsahuje. Tato pole ale nejsou pro danou kategorii (příp. podkategorii) záznamu v kombinaci s pravidly a typem pomůcky výchozí. V ideálním případě je tato záložka neaktivní - neobsahuje žádná pole.

4.6.3 Přílohy

Zobrazuje přílohy (digitalizáty, pdf soubory apod.).

4.6.4 Pomocné údaje

Zobrazuje systémově generovaná data: uživatelská jména tvůrců a následných editorů záznamu včetně časových značek; taktéž jednoznačný identifikátor (UUID) záznamu.

4.6.5 Přístupové body (Rejstříky/reference)

Nezobrazuje se jako záložka, ale jako plovoucí okno. Zobrazuje všechny výchozí role rejstříkových hesel + ty, které uživatel přidal. Okno se otevírá pomocí ikony v navigační liště. Lze měnit jeho rozměry a pozici. Okno zůstává zobrazeno tak dlouho, dokud ho uživatel nezavře. Při dalším otevření si pamatuje předchozí pozici. Hodnoty v okně se automaticky synchronizují s právě zobrazeným záznamem.